Til Bjørnar Borvik
Fra administrasjonen/JOSP
Dato: 2014 10 03

Fullmaktsvedtak: JUS111 Forvaltningsrett I. Emnebeskrivelse, læringsmål

Alle de obligatoriske emnene i rettsstudiet følges opp med revisjon av læringsmål, jf. Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk.

Emneansvarlig Karl Harald Søvig har levert vedlagte forslag til reviderte læringsmål for JUS111 Forvaltningsrett I. Her inngår også en mindre revisjon/ajourføring av litteraturlisten.

Kurset starter den 4. november 2014. Fristen for publisering av endring i emnebeskrivelsen er fire uker før kursstart (Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen § 1-2 nr. 4), det vil si den 7. oktober. Vi rekker følgelig ikke å legge saken fram for SU.

> Formelt:
> I hht § 9 tredje ledd andre og tredje punktum i Reglement for det juridiske fakultet, universitetet i Bergen kan Studieutvalgets leder fatte vedtak "på utvalgets vegne i mindre viktige saker som ikke er av prinsipiell betydning, samt i saker hvor møtebehandling ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for fakultetets virksomhet. I sistnevnte tilfeller skal saken så vidt mulig drøftes med minst en av studentrepresentantene i utvalget før vedtak fattes eller tilråding gis".
>
> Saken her anses å omfattes av denne bestemmelsen idet den ikke er vesentlig og ikke kontroversiell.

Vedtak:
Emnebeskrivelsen for JUS111 Forvaltnignsrett I endres som foreslått med virkning fra høstsemesteret 2014.

Bjørnar Borvik
studiedekan

Mål og innhold

Forvaltningsrett er rettsreglene om organisering, ansvarsforhold og avgjørelseskompetanse i den offentlige forvaltningen, og om de rettigheter og plikter borgerne har overfor forvaltningen. Med offentlig forvaltning menes både organ for stat og kommune og private som tar avgjørelser på vegne av det offentlige om rettigheter eller plikter for borgerne. Dette kan være kollegiale organ, som kommunestyre, fylkesskolestyre eller styret ved Universitetet i Bergen, eller administrative organ som rådmannen, fylkesmannen og departementene. Stortinget og domstolene er derimot ikke en del av forvaltningen.

Tema for universitetsfaget forvaltningsrett er de generelle reglene som gjelder for hele den offentlige forvaltningen eller de største eller mest sentrale delene av denne - det som også blir kalt alminnelig forvaltningsrett. Ved Universitetet i Bergen er studiet av forvaltningsretten delt i to, forvaltningsrett I og forvaltningsrett II. Forvaltningsrett I tar først og fremst sikte på å gi grundig kjennskap til reglene om forvaltningens saksbehandling som er nedfelt i forvaltningsloven (herunder klage og omgjøring). I tillegg gir forvaltningsrett I en innføring i hovedtrekkene i den alminnelige forvaltningsretten. Forvaltningsrett II bygger videre på dette, og tar sikte på å gi studentene en mer inngående kunnskap i de personelle og materielle kompetansespørsmålene, samt virkningene av overskridelse av kompetanse.

Læringsutbytte/resultat

Etter at kurset er gjennomført, forventes studenten å ha følgende læringsutbytte når det gjelder kunnskap:

- kjennskap til de hensynene som forvaltningsloven bygger på og lovens systematikk
- kjennskap til sentrale forvaltningsrettslige begrepet, og inngående kjennskap til rettssikkerhetsbegrepet
- inngående kjennskap til
    - virkeområdet for forvaltningsloven
    - inhabilitet
    - forvaltningen utredningsplikt og partenes rett til varsel og til å få uttale seg
    - retten til dokumentinnsyn etter forvaltningsloven og offentlighetsloven
    - kravene til form og begrunnelse for vedtak
    - klage over forvaltningsvedtak og omgjøring av vedtak utenfor klagesak

Etter at kurset er gjennomført, forventes studenten å ha følgende utbytte når det gjelder ferdigheter:

- finne frem til, identifisere, systematisere og formulere forvaltningsrettslige problem som har sitt utspring i forvaltningsloven eller ulovfestete normer for forsvarlig saksbehandling
- kunne diskutere rettspolitiske spørsmål knyttet til forvaltningsloven, og foreta avveininger mellom hensynene til effektivitet og rettssikkerhet

Etter at kurset er gjennomført, forventes studenten å ha følgende læringsutbytte når det gjelder generell kompetanse:

- kan drøfte juridiske spørsmål både hvor det rettslige grunnlaget er lovfestet og ulovfestet
- kan identifisere samspillet mellom ulike rettslige grunnlag, konkretisert gjennom forholdet mellom forvaltningsloven og offentleglova
- kan tilegne seg nye kunnskaper av rettslig karakter, både selvstendig og i gruppesamarbeid
- kan formidle juridiske analyser og konklusjoner, både skriftlig og muntlig
- kan presentere og argumentere for egne juridiske vurderinger og konklusjoner

Litteratur

Innføringslitteratur:

Frode A. Innjord: «Forvaltningsretten», i Kåre Lilleholt (red.): Knophs oversikt over Norges rett, 14~~3~~. utg. Oslo 2014~~09~~, §§ 17~~10~~ -11~~36~~.
(Denne gir kjennskap til hovedtrekkene i den alminnelige forvaltningsretten.)

Hovedlitteratur:

Jan Fridthjof Bernt og Ørnulf Rasmussen: Frihagens forvaltningsrett, 2. utg., Bergen 2010.

Tilleggslitteratur:

- Torstein Eckhoff og Eivind Smith: Forvaltningsrett, 10~~9~~. utg., Oslo 2014~~0~~, kap. 11-22. Dekker kunnskapskravene som læringsutbyttet for kurset forutsetter.
- Hans Petter Graver: Alminnelig forvaltningsrett, 3. utg., Oslo 2007, kap. 1, 2, 5, 9, 12 og 16-25 og 27-29. Dekker kunnskapskravene som læringsutbyttet for kurset forutsetter.
- Jan Fridthjof Bernt, Harald Hove og Oddvar Overå: Kommunalrett, 4. utg. Oslo 2002, kap. V, B og kapittel VII, 4. Om bruken av forvaltningsloven sine regler ved kommunal saksbehandling.
- Roald Hopsnes og Bjørn Henning Østenstad: Oppgavebok i forvaltningsrett I, 2. utg., Bergen 2011. Gir en skjematisk oversikt over vilkårene som må være oppfylt for at sentrale rettsverkninger i forvaltningsloven skal inntre.
- Hans Chr. Bugge, Lærebok i miljøforvaltningsrett, 3. utg., Oslo 2011, kap. 6 og 7. De to aktuelle kapitlene tar opp forvaltningsprosessen innen et spesielt forvaltningsområde (miljøretten) og presenterer arealplanlegging etter plan- og bygningsloven.

Tre kommentarutgaver som kan brukes som oppslagsbøker ved mer dyptgående problemløsing:

- Arvid Frihagen: Forvaltningsloven. Kommentarutgave, bd. I-II, 2. utg., Oslo 1986~~.~~
- Jan Fridthjof Bernt og Harald Hove, Offentleglova med kommentarer, Bergen 2009
- Geir Woxholth: Forvaltningsloven. Kommentarutgave, ~~(~~5. utg.~~)~~ Oslo 2011

Merknad [KHS1]: Boken er den samme som før, men ved en feil ikke skrevet inn at 2. utg.